ميلعلاوه

لقعماگياجوکولسدرلادتعا

للهايلاکولسوريسدرلادتعاولقعشقذ

ىرمقىرجه 1418 لاسـنابعشهمينذ

تانايب

ىنارهطىنيسحنسحمدمحمديسجاحللهاةيآ

هّرسهّللاسّدق

مكتبة جرير

مییجَّرلا ِنا طیَّشلا َنم هللا ِبُذوعأ
مییحّرلا ِنمحّرلا هللا ِمسب
نیرهاّطلا نیبیّطلا هلآ یلع و ٍدمحم انّیسّنلا یلع هللا یّلص و
َنیعَمجأ ِمهِئادعأ یلَع ُةنعّللا و

کولس رد لدتعا زا ﴿ اًطَسَوُ ةَّمُأ ْمُکنْلَعَجَ کِلذَکَو ﴾ ةفیرشةیآ نییبت

ةمئا ةّیهلا ةقلطم ةیلاو عیطم هکار یصخش و کلاس نانسا یشمّطخ هکتسه یاهیآ میرک نآرق رد :دنکیم نایب تایآ هاگنآ ره رسیو تّنسه بّنَتسُم و نیعمجأ مهیلع هللا ملاسنیموصعم

.[1]﴿اًدِیهَش ْمُکیَلَع ُلوُسَّرلا َنوُکیَو سِاَّنلا یَلَع َءاَدَهُش ْاوُنوُکَتِّل اًطَسَو ًةَّمُأ ْمُکنْلَعَجَ کِلذَکَو﴾

:دیامرفیم دنوادخ ،تسا ربمغیپ تما هبابخ هکهیآ نیا رد .تسا یبیجع ةیآ رایسب هیآ نیا

و طارفا قیرط هب فارحنا زا و هدرب رهب لدتعا زا هکیتما ،میداد رارق لدتعم تما ار امش ام» «.تسا هدنام رود هب طیرفت

رد تسا لدتعم شقلاخا هکی صخش .طیرفت و طارفا هب فارحنا مدع ینعی ،میقتسم قیرط ینعی لدتعا وا دوز هلئسم کی ،دوشیمن ینابصع هبترم کی ،دارفا با دروخرب

طابترا کی ،دارفا با وا طابترا و نیتم وا دروخرب ،دنکیم ار دارفا لاح تیاعر ،دروآیمن اجیه هب ار ینابصع دوشب ینابصع دیاب هکی یاج رد و درادیم هاگن م هار طیرفت ناج ،فرط نآ زا و تسا هدش باسح نآ حِلاصم و قطنم و لقع ابق باطم دوخ شور رد یّلکوطه ب .تسا ماراآ دشاب ماراآ دیاب هکی یاج رد ،دوشیم دهدیم نانشنق ایتشا و روشو ترارح دوخ زا ردقنآ هن ؛دنکیم لمع تسا دوخ شوحول وح رد هکی تانایرج هکدهدیم نانشنل ئاسم هب تبسن یدرسلد دوخ زا ردقنآ هن ،دنکنیّقلت یداع ریغ صخش کی ار وا دارفا هک .لدتعم صخش کی دنیوگیم ار نیا .دنناد بت وافتی ار وا

دمآرس و دورب قیرط هب دهاوخ بن انسنا رگا هکتسا نیا ش یانعم ﴿اًطَسَوُ ةَّمُأ ْمُکنْلَعَجَ کِلذَکَو﴾ لدتعا هار نیا .دشاب هتشاد لدتعا هار ،دوخ یگدنز رد هشیمه دیاب دسرب لماک انسنا ةبترم هب و ددرگ نامزل ها !لدتعا و مظن ؛تسا مهم رایسب

راهچ و تسیدیاب نانسنا هکتسا هدمآ تعیرش و ملاسا یاجکرد .دشاب لدتعم دیاب تدابع رد نانسنا و تدابع هب طقف و دنکاهر ار یگداوناخ و یعامتجا مهم بلاطم نانسنا هکمیراد اجکرد !؟دنکتدابع تاعاس

---

[1] .143 هیآ (2) هرقب هروس .

هب طوبرم هکی فیلاکت زا نانسا هکم یراد اجکرد .تسا روتسد فلاخ اهنیا مامت !؟دزادرپ ن آرق و اعد و هّجوت !؟دشابی گدنب و تّیدوبعم امقرد و درادنگباو دوخ هبار اهنآ و دنکی هاتوک و دنزب زاب رسدیابت سوا هئچ و نز !تسا تملظ و مّنهج نیع ن یا

هداون اخ ی امضعا تییرت رد درم تیلوئسم

ی م س پ ب اسح ن انسنا زا ،فیلاکت ن آ ی امضتقم هب و تسا هداد رارق ی فیلاکت ن انسنا ئدهعرب لاعتم دنوادخ ئناهب هب .دنک هداماآ م السا دشر و تییرت ی ارب ار طیحم دیاب وا و تسا رهوش ئدهعرب دنزرف و نز تییرت .دریگ هکی تّیلوئسم و ی گدنز راب ریز زا دناوتی منس لجمن یا رد تکرش و فرطنآ و فرطن یا هب نتفر .دنک ی لاخ هناش دراد

:دندومرف ماقآ موحرم

ی م رّکذت وا هب ش یپ ،هچره فقاب ش هب ،دحدود چهل سال ن امز ن ان ن درهمان ن امنات سود زا رفن یک ی منز گ وا ،رواب ی ن ب اسح هب مهار دوخ دنزرف و نز و س رس ب ت تّیعضو هب و ی گدنز هب ه ک دنداد رد تکرش ابرک ی م ل اخ ی و داد هب و ،دسرب دوصقم هب دناوتی م ک لذل اثما و ن دناوخ اعد و ن آرق و رکذ و رعشم س لاجم !دش هدیشک فارحنا هب وا ی گدنز رخآ اب أ ل اسم زا ار دوخ ی لّک روط

هنآ اب دنیشنب ،درادنگب تقو دنزرف و نز ی ارب ی گدنز رد دیاب درم ،تسا درم ئدهعرب اهنیا مامت تّیلوئسم و املع و نان گرزب زا هچنآ ،دناوخب و دروایب ی قلاخ اب تک و دیوگب هدنزومآ تایاکح اهنآ ی ارب ،دنک تبحص م رگار ی گدنز طیحم دنادی م دوخ هکی روطنآ و ،دنک ن ایب اهنآ ی ارب دونشی م فرطنآ و فرطن یا و ن ادنمشناد و تّیلوئسم همینک ی م ل اخ ام .دشاب ل زنم رد ن دروآ ب آ و نان ئلئسم طقف دیاب ،رگید هب .دراد هگن هب ت رابع .م یرادنی فیلاکت رگید و تسا ن یمه رد رصحنم طقف نامدّهعت

ل مع ئماج ،ی لخاد طیحم هب تبسن دوخ تّیلوئسم هب ی فاقث و ی گنهرف و ی داب ع و ی ملع رظن زا دیاب درم ی سلاجم زا ی ضعب رد تکرش ی اجهب .دریب ی ملع ی اهرف سه هب و ت رایز هبار اهنآ دیاب ب سانم دراوم رد .دناشوپ و طیحم ن یا دیاب ،دوشی م فلت وغا و ب علا و وله هب ب لاطم و دروآ ی م ت رود کأفرص و درادنی امدیاف چیه هک ئدهعرب هکه داون اخ ل ئاسم هب ت بسن ی گنهرف تّیلوئسم هک م نکرض ع م ناوتی م ی لّک روطهب .دنک رپ ار تاقوا .فرط ک ی زا ن یا .دنک ل مع نآ هب دیاب هک تسا ی قازت ارت تّیلوئسم زا ش یپ ،تسا درم

رهوش زا ت اعاط ی نعی نز ک ولس

ی یاهنام همرد .دوشبج راخ ل زنم زا رهوش ئزاجا نودب دیاب .دشاب رهوش ع یطم دیاب نز ،رگید فرط زا ت وعد نام همرد ک ی ی تح دناوتی منز دشاب ی ضار رهوش رگا ؛درگید هزاجا رهوش زا دیاب دروآ ی م ل زنم هب هک ،دنک ع نم اجنم ک ی هب نتفر زا ار وا رهوش رگا ؛دشاب رهوش رظن ریز دیاب نز دمآوت فر .دروایب ل زنم هب و دنک رهوش ت یاضر اب هک دناسر ی م الخ هبار وا و تسا ب ّرقم نز ی ارب ی تابع نآ .دنک ت کرش نز هک تسا م ارح

.دشاب[1]

هبرما ار نز ،رهوشه کی دراوم رد .دنکم ارح هبرما ار وا دناوتی منرهوشه ّتبلا
و تسا یهم شیاربت اعاطتسا طیارشهمه ی نز رگا هکدینک ضرف .تسا م ارح رهوشزا ت اعاطدنکم ارح
ب جاو و دنکع نمج حهبن تفر زا ار وا دناوتی منو درادنق حرهوش ،تسا ب جاو شیاربج حو هدشع یطتسم
ع نم دریگب هزور هکنیا زا ار نز درادنق حرهوشه کدینک ضرفای .طیارشق ّقحتا به ّتبلا ،دوربج حهبه کت سا
نز و ؛رتشیبه ز ،دنکل معن زا بت سواّق حو ت سوا رایتخا ِتحترد هک ی روما رد دیابرهوشی ّلکروطهب .دنک
.دنکل معت ّیجوز ِی عرشن ینا وقا بق باطم رهوشا بط ابترا رد دیابهم

م ارتحا دیاب ،دنکن ی یوگدب رهوشزا ف رطنآ و ف رطن یا ،دنکظفحوا ت ببیغرد ار رهوشم یرحدیابن ز
.درادنگب م ارتحا دیاب ،دنکب اطخ «وت» هبدیابن رهوشا ب ،دنکظفحو دراد هگن اجهمه رد ار دوخ رهوش ی وربآ و
ام ن ایم رد هناقّسأتم هک ـ ب رغّ طحنم گن هرفن یا هبدیابن ام .دوشبت یاعرب تارم ئلسلسدیابم لاسا رد
هک م ینیبیدیاب ام ؛م ینکم اگن ـ م ینکی م هدهاشم رایسبار ف ارحنا دراوم ،گن هرفن یا ی اهدومنزرد و هدرکخوسر
ی هنی یاجهبن تفر زا ار نز ،درم رگا .م ینکل معن آ هبو دراد ی بلاطم هچ ی گداوناخ ی گدنز ابط ابترا رد م لاسا
.دوربو دنکت کرشت سا م ارح ،دنکی م

:دندومرف ی م هکم دینش ـ هیلع الله ن اوضر ـ دلاو موحرم زا أصخشن م
!دشابرتکیدزن ش رهوشهبه کت سا رتکیدزن ادخهبم اگن آ نز

و دنیوگی منارب لاطم ن یاً لاصا م ینکی م هدهاشم تاقوا زا ی ضعبام .تسا ی بیجغت رابت ،رابع ن یا
هتخومآ امهبن ید و عرشه چنآ فلاخ امهدرکان یادخ .دوشی م رشتنم هعماج حطسرد ی رگید وحنهبب لاطم
!م ییوگن م درم هبتسا دوجوم امن قتمب تکرد و تسا

:دندومرف ی م ن اشیا اهرابا

.دریگب رارق رهوشت اعاطِتحترد رتشیبه کت سا رتشیبن آ ریثأت و رتبرّقم اگن آ نز تدابع
.تسا ن یمهرد ادخ ی اضرهبن دیسر و ادخهبن دیسر ار

هبار بش و ن تساخربب شرازه زا ،ت اعاطک ی ریثأتت سا ن کمم تقوک ی
ن آ دعاوق و ن ینا وقهبام و ت سا ربخه چف رط ن آ م یرادنربخام .دشابرتشیبن دنارذگت دابعهبح بصن
.م ینکل معدیابدنیوگی م امهبه چنآ س پ ،م یرادنع لاطا ف رط

ادخ دراد دنکی م لایخن اسنا ؛دهدی م هولجه نوراو ن اسنا ی اربار ب لاطم و دیآی م سفنت اقوا زا ی هاگ
أقیقد ش ریسم ع قاورد اما ،دنکی م تکرح قی رطرد و دنکی م لیصحت ارادخ ی اضر و دنکی م تدابع ار
.تسا فلاخ

---

[1] .179 ص ،رفعجن بی لع ل ئاسم ؛513 و 508 و 507 ص ،5 ج ،ی فاکلاهبدوشع وجر .

کولسرد لادتعا یامنعم

«.میداد رارق لدتعمت ماکیار امشام» ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾

هنت،سا بذجمارم ،همعاجرد شمارم و یشم ینعی،درادرال دتعا فرط هکی تما ینعیل دتعمت ما هکی تقو .دنوشیم بلاط و دنوشیم بذج ،دیآیم ناششوخ دننکیم ماگنوا هب دارفا هکی تقو .عفدمارم .دنوشیم لیامتمهم اهنآ دننییم ارادارفا هنوگنیا تایصوصخو تایحور .تسا بذجمارم نیا

و دنکمدهاشم مدرم زا ریغ یداو کیرد ارد وخ ،دنییبهتفاب ادج ئتفاتارد وخ نانسا ینعیعفدمارم اما و نعرَفَتو سوهو یوهرد دورو و تنطیشو تّینانأ اهنیا مامت .دنییبرتلاابهّیقبزا نردگ و رسکیار دوخ .دنکیم زوربرگید لاسهد ،دنکنزوربنلآا !تسا تللاض ،مرخلأاب

،دنییبرتنییاپ دارفا ئمهزا ارد وخ دیابتسا راگدرورپتّیدوبعمامقمرد هکیسکو دبعصخشکی دادملاقنارگید زا رتلاابار دوخ امهکنیا اتتسا راکرسو نمتسد هبراکرگمنوچ !دنییبرتنییاپ دیابأعقاو ت کرحو دیابیمینکیم ماگنوا هبترامقحمشچهبامهکی صخشنامهادرفهکنیالّلعا !؟یمادیماجکزا !؟مینک !مینک طوقسنیلفاسلاللفسا هبو میدرگرباموديابرب همهزا ارتقبسیوگو دنکشرپو دنکشهجو دنک ی رگید زا ارا راکامهکی تقو !؟تسا هداد ربخامی ادرفزا ی صخشهچ !؟تسا هدرکنیمضتارامئدنیآیسک !؟مهدبتبسندوخهبار اهنیا هکتسانکمهنوگچ ،مینادبی رگید زا ارقیفوتهکی تقو ،مینادب

مدهاشمرتنییاپ قیلاخ ئمهزا ارد وخ أعقاو و مدرمابی یوکینهبنردکتبحصی نعیراتفرد لادتعا ،تبحصرد ناسنا تسانکمهاسبهچنوچ ؛نابزهبه،ندید و نردک

؟تسا هنوگچلمعرد اما ،دیابیشیپیشیاربمهی هاگماگو دشابهتشادار اعّدانیا

هلماجم ،دننکیم داهنشیپهکی تقو ،دسربی ماقمو تسپهبدهاوخبصخشکیهکنیا زا لبقدینکبضرف لباقام ؟ارچامآا ،دنراد دوجومهامزا رتهباآا ،میتسینلباقآا» :دنکیم فرعا ،دنکیم هحماسم ،دنکیم نانچدنروآیم ماقمنآهبارواهکی تقو أدعباما ؛دننزیم اهفرحنیا زا و دنکیم عاضاوت« !میتسینماقمنیا یارب نآ زا ارواو دیابیلیئارزعهکنیا رگم .دنکیمنهار ارنآی هوجوللنمهجوچیههبهکدزادنایم تسد ماقمنآهب و هلماجملها طقفهکلب ،هدوبنروطنیا لمعرد صخشنیا هکدوشیم مولعم سپ !دروایبرد ماقمو تسپ .تسا تافرعا طقفاهنیا .تسا هدوبتافرعا طقف

نردک تبحصرد و تاطابترا رد .دنکمدهاشمرتنییاپ مدرم ئمهزا ارد وخ دیاب ،لمعماقمرد ناسنا اب ،شردارباب ،مدرماب ،رتنییاپ ایواسمدرفکینوناعهبدیابهکلب ،دشابنارگید هبدئاقعلیمحتوا رظندیابنا .لادتعا ماقمدنیوگیمارنیا .دنکتبحصشدوخیاقفرو کیرشاب ،شماوقاب ،شردپ

ی گذنز رد لادتعا تیاعر موزل

هعماج نانسا ردی روط دیابن تاکرح رد و ندیشوپ سابل زرط رد ،نارگید با دمآوتفر ۀوحن رد
ی ملاسا دیاب سابل ندیشوپ زرط و تسا مارحأ عرشی برغی اهدمن یا زا ی سأت .دوشب امنتشگنا هکدوشب رهاظ
اهنآ هب و دیآی م دُم هچ فرطن یا زا دنیبن دنکماگن دیابن انسا .دشاب فرا عتم دیاب سابل و دشاب
.دراد ی صاخ ۀولج نارقأ نا ردنایم رد هکدشوپ ی یاهس ابل دیابن املسم نا یک .دراد لاکشا أعرش نیا ؛دنک ی سأت
ب جوم مهن آ دوخ هکدشوپ سابل ۀوحن کی دیابن مهف رطن آ زا [1] .تسا طلغ هعماج نایم رد ندشا منتشگنا
ۀوحن و دمآوتفر ۀوحن .دنک ی گذنز م درم نایم رد فرا عتم روطب دیابن انسا .دشابن دشا منتشگنا و ی گذنز
.دشاب طیرفت و طارفا ۀیحان رد دیابن ،دشابل دتعم دیابن وا تاطابترا ۀوحن و ندیشوپ سابل

نیا «!دنک م ضوع س ابل ک یدنک م تکرش هک ی سلجم رهرد نز نلاف» :دنیوگب دیابن لاثمابن م
ی م تکرش ی سلجم رهرد هک ی تقو درم نلاف» :دنیوگب دیابن !تسین اهف رح نیا لابند هکن املسم ؛تسا طلغ
زاب دصقم هبندیسر زا ار نانسا ب لاطم نیا ؟هچ ی نعی اهنیا «!دهدی م رییغت س ابل ک یو راولش و ت ک ک یدنک
ل ثم هک دسری منذ ش ای گذنز و ع ضو و رس هب ردقن یا ص خش نیا» :دنیوگب دیابن هم ف رط آ زا .درادی م
هشیمه م لاسلا مهیلع همئا تسا عرش رد هک ی تاروتسد رد .تسا طلغ اهنیا ۀمه «!تسا هدش اهه بهار و اهه دابع
.دنک رد ی م توعد ل ادتعا تیاعر هب ار ام [2]

دنوادخ هب برقت ۀناشن هداون اخ ی اضعا نیی نعا تیدوم و سنا

م رگ ار ی گذنز هکتسوا ۀفیظو .دنک هداماآ ار نادنزرف و رهوش زا ی یاریذپ م رگ طیح ی گذنز رد دیابن ز
مامت ؛دوخ ی اجب هب رهوش نامه زا ی یاریذپ ،دوخ ی اج ی رد ی گذنز هب ندیسر ،دوخ ی اج ی رد دیابن .دراد هگن
.تسادخ ی اضر دروم هکدوشب ی ای گذنز نامه ی گذنز اتدریگرارق دوخ ی اج رد دیابن اهنیا

ب لطم نیا رابدنچ ناشیا و دنک ی م لقن هیلع الله ان اوضر ـ نامرد پم وحرم زا ی بیجع رایسب رابع ک ی
:دندومرف ی م نانآ ی اصوصخ ار ی اموم ع و أ

هب دوخ نیی نعا تیدوم و سنا و م رگ طیح هک ی ناری م صن و ی دوهی ک ی ی گذنز ،دنوادخ دزن رد
و فلاتخا راچد نینمؤم لا ریما ۀعیش ک ی ی گذنز ات سا تر ک یدزن دنوادخ هب دنروایب دوجو

---

[1] ی حبص) ۀغلابلا جهن ؛116 و 30 ص ،قلاخلأا م رام کح ؛320 ص ،راونلأا ۀاکشم ؛445 ص ،6 ج ،ی فاکلا هب دوشع وجر .
303 ص ،(ح لاص ی حبص) ۀغلابلا جهن .

[2]: 303 ص ،(ح لاص ی حبص) ۀغلابلا جهن .

«... فالمُتَّقونَ فیها هُم أهلُ الفَضائِلِ مَنطِقُهُمُ الصَّوابُ و مَلبَسُهُمُ الِاقتِصادُ و مَشیُهُمُ التَّواضُعُ....»

ترجمه: امیرالمؤمنین علیه‌السّلام فرمود: «...پس فقط پرهیزگارانند که در این دنیا اهل فضیلت‌اند؛ گفتارشان درست و به‌جا، و پوشش آنان میانه‌روی، و راه‌رفتنشان تواضع!...»

.دشابتردوکوراقن

دیوگیمارتارابعنیایصخشهکلبتسیزیلهبتارابعنیا!تساقیبطلمردقچدینیبب
نیامالسالهیلعامامدوخدنکفرصرگید،ربعتهبتساهدیسرناماینامیاقوحیناعمهبهکدنکیملقنو
امادرگاشنامشیاهکلبتسیزیداعصخشکیمهدلاوموحرمهمیدرکیملوبقامروطچتفگیمارب
کییگدننهکدیوگیمنامشیا.دهدیمربخدرادنیدتّیعقاوونیدّقاحزاوتساییتکمنینچمهدرگاشو
ییگدننردهکنینمؤمالریماهئعیشکیزادنرتکیدزنادخهبانهآییعیتساترتکیدزنادخهبیناربصنوییدوهی
ییگدننآردتادابعدینادبدشابتردوکوراقنزورهوشنیبودنکیراتفردبهچوننزاب
!طسوتمادنیوگیمارنیا.تسانیاهّیضقتّیعقاو!دشخبیمنرثاییگدننآردادعونآرقورکنآ!درادن
.تسارودهبطیرفتوطارفاطرزاهکیتمایعیلدتعمتمایعیطسوتما

سوفنزربیظابفارشإماقمهبلوصوتهجلدتعاتاعارمتروضح

دارفامامتهبودیشابرظاز(دیاهدرکبسکهکیاهبترمنیاباب)امشد»؛﴿سِأَنلاًیلُعَءآدَهُشْاُونُوکُنَلِ﴾
«.دیشابهتشادنظابهبفارشإودیریگبرظنزیزارامهآیاهراکوللامعأ،دینکتراظنز
تراظنامشدرب(دراددهکیاهقلطمتیلاوماقمنآاب)مرکاربمغیپ»؛﴿اُذیِهَشْمُکیَلَعُلوُسَّرلاُنوُکیَوَ﴾
رکفونهذردارقبلطمودنکماهلامشدهبدرارقتراظنزورماراشیاهراکودنک
«.دهدبرارقامشدیادیوسوّرسوبلق

یمنعیدیهشنانسایمنعیهبنانسابرظانزدناوتبهکدسربیاهلحرمهبنانسا.دشابدارفاریاسرادرکربولامعاربرظانزدناوتبهکدسربیاهلحرمهبنانسایمنعیدیهش
دیپیفارشإدناوتیمدارفایاهراکمامتربهکتساهدیسریّدحهبتّیناسنانسانۀلحرمردهکیسکیمنعی،فِرشُم
فارشإماقمهب،یروضحمعلماقمهبهکلبی،باستکاعلاوییلوصحمعلماقمهبهنهبتلبا؛رظانیمنعیدیهش.دنک
.دنیوگیمدیهشارنیا.بیغمالوعربفارشإماقمهبوییلاوۀرطیسماقمهبن،مطاب

نانسانا اجرهرد.دشابرودهبفارحنازادیابنانسنا.دهاوخیمدلاتعایاهبترمنینچکیهبندیسر
زورکی،دنکلمعطیرفتوطارفاهباجرهرد.دهدبارشفارحنانیابابوجدیابزورکیدنکادیپیفارحنا
زورکیدرانگبارچ.دنکتسردارشمارموهاردیابلوازانانسنا.دهدبارطیرفتوطارفانیابابوجدیاب
!؟دهدبسپبابسحهکدیایب

نافرعوکولسردمهفولقعهاگیاج

.تسالقعیریگراکهبهار،الدخهبندیسرهارونافرعهارو.تساکاردامومهفهب،نافرعهارو کولسهار
لاحهکیتقواقآموحرماهرابا.دوشیموالقعدایزإبجوم،دریگبراکهبرگادرادهکیلقعرالدقمهبیسکرهر
دندرکیملؤسنمزاردارفایضعب

روطچشلاحینلافهکدنتفگیمنذ«!؟تسارروطچشمهفینلاف؟تسارروطچشلقعینلاف»:دندومرفیم
اهفرحنیاوهفشاکموبابوخ!؟تساهدرکهفشاکماتدنچینلاف؟تساهدیدبابوخاتدنچینلاف؟تسا

هبدناوتیمذنناسنا دنیوگیم ،الذل .تسا یناسفذیاهاوهابمأوتاههفشاکمو اهباوخنیا زا یرایسب !؟ههچ یمنعی
.دنزبکحمارنآ مقسو تّحصو درانذگبنایمرد رییخ صخشابهکنیا رگمدنکلمعههفشاکمو باوخ

یصخشرگا .تسا همهمنیا ؛تسا هدشدایز ردقچلقعو مهفهمینیبدیاب .تسا مهفو لقعهار ،الدخهار
تللاضاهنیا مامت ،دنکادیپیداعریغتلااحو دنیبیرتشیبباوخ ،دوشبدایز وا لااحهکدشابنیا لابند هبطقف
!یتسیابردورنودبو ارچو نوچنودب ،تسا یهارمگو

و مهف :دنیوگیمهشیمه !؟تسا ردقچشلااحینلاف :دنیوگبهکمیدیدزناگرزبتاملکردتقوچیهام
لااحادرفو دراد تدابعلااحنانسنا زورما ؛دوریمزور کیو دیآیمزور کی ،لااح ؟تسا ردقچشتفرعم
یمنییزا ادرفو تسهشیاربیداعریغلااحکیزورما ،دنییبمنادرفو دنییبمباوخزورما ،درادنتدابع
.تسا تشذگضرعمرد همهتلااحنیا .دور

یضعبرد هکتشادیتلااحتاقوا زا یضعبرد ؛دوبتوافتهشتلااحمهمالسلا هیلعنینمؤملاریما
ًلاثمایتشادنیتلااحنینچرمعرخاوارد اما [1]،داتفایمزامنرد و درکیمشغبشًلاثم ؛تشادنرگیدتاقوا
مهرخآیاهلاسنآ ردایرمعرخاوارد هکتسیزملعما ما [2]،دیمهفیمنو دندروآیمردشیاپزا ریتهدجسرد
سفنتیوقتزا و دراد یرتربلوا تلااحهبتبسنناشرمعرخآ تلااحًاعطقهکیلااحرد ؛دنتشادیتلااحنینچ
.دنکیمتیاکح

وا ابیراکرهو دوشیمشوهیبایرسوا ،دننزبیصخشهبلوپمآ کیرگا

شلقعهکیصخشنآ و ،کارد و هّجوتمِصخشنآ .دمهفیمنکبمهشلمعیتح ،دمهفیمنکبم
دهاوخیمهکیلمعرهناسنا ینعی ؛دراد شزرا دنوادخدزنرد ،دنکیملمعرکفو قطنمابو دنبیمراکهبار
وا زا رگا .دنبیراکهبار شلقعدیابو دنکلاؤسوا زا اتدرادنیقیفرو امنهارهکدنکضرفدیابدهدبماجنا
صخش :دنیوگیمار صخشنیا .دهدبحیحصخساپدناوتبدیاب ،دننکراکهچهّیضقنیا رد هکدنکلاؤس
!کارد و میهفصخش ،لقاع

بیشنو زارفو زهازهزایرایسبرد .میربلابار دوخلقعو مهفهکتسانیاتسا امهدعبهچناّ الذل
تسا هداد رارقناسنا رد دنوادخهکیلقعطقفدوشیمدیپناسنایاربیگدنزردهکیاهمدقعویگدنزیاه
.دنکهدقعّلحو دنکادیپبولطمهبیهار دناوتیم

---

[1]. 79 _ 77 ص ،قودصخیش ،یلاملأا .

[2]. 397 ص ،1 ج ،ءاضیبلاةّجحملا .

(ت) یرشبۀعماجەبیهاب‌هاومنیرتگرزبزاتینما

هّیضقنیاردایبیدنوریبیلقتموکحوەلحرمزاودوشسوهو'یوهراتفرگناسناەکدنکذاذخ
قافّتادارفایضعبزاەچناەکدیدرکەمدهاشمریخاتانایرجنیاردامشتسیمعلاریغومعلانیبیقرفچیه
[1].دوبتأیناسفذواهسوهوءاوهاردردوروەدرکانیادخو،قطنولقتیریگراکەبۀطیحزاجراخداتفا

مهفولقتدایدزاربمالسلامهیلعنیموصعمتایاوردیکأت

ادخەارردەکیصخشوکلاسەکتسانیامیدروآتسدەبایلوانگرزبتکموماماەچناآ
.دربیلاابارشمهفولقتودربیلاابارشملعەکدشابنیالابندەبەشیمهدیابدنکیمتکرحدراد

امامەتسا.یاوردیلقتوتفرعمحطنردبلاابەبتبسنمرکاربمغیپومالسلامهیلعەمئازا
:دیامرفیم[لقنمّلسمولآوەیلعهللایّلصادخلوسرزا]مالسلاەیلعقداص

«ەُلقعفیکاورُظنَتیّتَحِەِبواوهابُتلاَفَ،ِمایّصلااَریئکِةَلاَصلااَریئکَلُجَرَّلاُمُتیأرَاذإ»[2]

امشودینکنتاهابموا،ەبدریگیمەزورداینزودناوخیمزامزاینەکدینیبیمارفرکیدیتقو
.تسانوگچوالقعدینیبیەکلبدهدنبیرف

ەنوگچوارییدتدنکیمرکفەنوگچدارفابتاطابترادردنکیمرکفەنوگچیعامتجالئاسمردنیبیب
؟تسارییدتابوتیاردابوەبرجتابدارفادنناماینکیمرکفودنزیمفرحاهچدنناماییآتسا
:دیامرفیمیرگیتیاوردمالسلاەیلعقداصام

---

[1]:میرادمهیاوتردتسات.ّینمائلسمیرشبۀعماجەبیهاب‌هاومنیرتگرزبزایکی.
«ەئلسمو ّتحصەئلسمینما ّتدنتسا:ەئلسمتعمجوهجلوهتعمجود»*:ُهَّیفیفاعلاو ُنْمألا:نانلوهجَمنانتعم
ەیلکەمآدردەبشضیرمەکیتقو.دناویمنازیتملاسردقتساسمالسناسناەکیتقوات.تسا ّتحصەئلسمل
أمئادیابنامرویارتقونآ،درکادیپاهنیالئاوکیرواتسیاتفرلاابشنوخراشف،درکادیپەدعمیتحاراذ،داتفاراکازاش
.دوربفرطنآوفرطنیا

دناوتیمرگمکلاسصخشکیی.یعامتجا ّتینما ّتسا.ّینمانعیتینما ّتسا.ناما ـ تسایلوائلسمزارتمهمهکـ مودائلسم
رگم!؟دنکتکرح،دنروآیمناسنارسربەچادرفتسینمولعمەکیعامتجاردداوتیمرگم!؟دنکتکرحنامانعامتجاکیدرد
دناوتیمنّیدتمصخشکیرگم!؟دنکیگدنزدنروآیمشرویناسناسوماوگنهرفربفرطرهزاەکیعامتجاردداوتیم
شیاهراکەبدناوتیمرتهبدرادتّینماوشمارآەکیتکلممردناسنا!؟دنکتکرحتسا،ەتفرگداسفرانآرسارتسەکیعامتجاراد
ار ّتینمانیاردقامیلو.دهدبماجنارشیاهراکودسربشتدابعەبدناوتیمرتهبدسربشسردوملعەبدناوتیمرتهبدسرب
!مینادیمن

*ضورةعلاوظیفن،ج2،ص472.

[2].26ص،1ج،یفاکلا.

«العقلُ دلیلُ المؤمنِ»؛[1] عقل دلیل و رهنمای مؤمن است.

یعنی عقل است که مؤمن را در هر مشکلی که پیش بیاید راهنمایی می‌کند و مشکل را از سر راه او به بهترین نحو و بهترین وجه برمی‌دارد. اما امام علیه السلام نمی‌فرماید که اگر حال پیدا کردی دیگر عقلت را کنار بگذار، نمی‌فرماید که حال و مکاشفه دلیل مؤمن است، نمی‌فرماید که عشق و محبت به خدا دلیل مؤمن است؛ عشق و محبت به خدا در صورتی ارزش دارد که توأم با عقل باشد، ولی اگر توأم با عقل نباشد فایده‌ای ندارد.

رسول خدا صلّی الله علیه و آله و سلّم فرمودند: **«إذا بَلَغَکُم عَن رَجُلٍ حُسنُ حالٍ فَانظُروا فی حُسنِ عَقلِهِ، فَإنَّما یُجازی بِعَقلِهِ»**؛[2] وقتی حُسن حال شخصی برای شما مسموع افتاد، در کردار و رفتار او إعراض از دنیا دیدید، سخنان پسندیده و جاذب مشاهده کردید و در او زیادی نماز و روزه دیدید، به این توجّه نکنید، بلکه ببینید عقلش چطور است؛ چون جزای انسان به‌واسطهٔ عقل است.

خداوند متعال انسان را به‌واسطهٔ عقلش جزا می‌دهد، نه به‌واسطهٔ زیادی نماز و روزه؛ یعنی خداوند به‌واسطهٔ فهم و ادراک انسان به او جزا می‌دهد. این روایت اختصاص به مردم عوام ندارد، بلکه برای تمام افراد در تمام مراحل و در جمیع مراتب سلوکی است و هیچ فرقی نمی‌کند.

آن سلوکی که عقل را از انسان بگیرد، نباشد بهتر است! آن سلوکی که بگوید باید عشق را جایگزین عقل کنید، نباشد بهتر است! آن سلوک نیست، بلکه ضلالت است؛ آن انسانیّت نیست، بلکه لاابُالی‌گری و توحّش است! عقل و فهم در سلوک مهم است. این حرف‌ها را درویش‌ها می‌زنند، چون خودشان از عقل بی‌بهره هستند و لذت معرفت و داده‌های عقل را نچشیده‌اند، آن وقت مردم را به بیراهه هدایت می‌کنند و به آن مطالب سوق می‌دهند.

موسی بن جعفر علیه السلام در روایت عجیبی که در اصول کافی است، فوائد عقل را برای هشام بیان می‌کنند:

> «جزا به عقل است، ثواب به عقل است، عقاب به عقل است و حرکت انسان به عقل است. عقل جنودی دارد و شیطان جنودی دارد. جنود عقل در مقابل جنود شیطان است. انسان در همه کارها باید از فهم و عقل خود استفاده بکند!»[3]

مراد از عقل در روایات

موسی بن جعفر علیهما السلام اینها را برای چه کسی می‌گفتند؟ برای هشام می‌گفتند! دیگر هشام نگفت که یابن رسول الله، منظور از این عقلی که شما می‌فرمایید،

---

1. همان، ص 25.
2. همان، ص 12.
3. همان، ص 13 ـ 20.

!ست اسا یلقع ،عقل اماما ست و نیا نعقل ،مدیسر لماکتهب هکت سا مدیسر

:دنیوگیم اهی ضعبنالآ

لماکتهب هکت سا تپس دافیدهای دذآ نعقل یم درومرظنحضرت سا تص اقنامای نیا نعقلهای !دراد
!دراد یشزرا ای امهای قلعت ّیلعفهب مدیسر هّتما ؛تسا مدیسر ،یعنیهب

یم رانکارا نعقل ،کولسهار رد و الدخهار رد اما ،دینکیم معجارمنانلقعهباهراکهًیقبرد امشروطچًلاوا
!؟دیرادگ

دیوگبرفعجنبیسومهبدناوتیم امشهابدراد رفعجنبیسومأًیناث هب و تسا امشرد هکیلقعنیا ؟تسا طوبرمهچنمهب دینزیم امشهکیاهفرحنیا ،للهالوسرنبا ایهک ؟دراد یطبرهچهدنبهب ،دینکیمتیادهارمنآهطساو

امشهاما !؟دراد ،تسا امامعقل رد روایات ،عقل اماما ست ،نیا نچهطبیهب امشهاما !؟دراد ،تسا نیالثم هک تسا امام رگا
!دنانشکبرانرگیدخرهبار دوخیصخشلاوما زا قافنا ایدیوگبار دوخ تایلاعفا صوصخمملاسلا هیلع هبنیا
!؟تسا طوبرمهچنارگید

یک وتقو :دیوگیمملاسلا هیلع امامات یک وتقو ،یعیلایخاتایکرایتخا یلایعیهاوخیمهکیتقو ،یعیلایکنکرایتخا یاراد
سنومیگدنز رد ،دشابوتهارمه ،دشابهتشادت الصا ،دشابروطنیا ،دشابهتشادت الصا ،دشابوتهارمه ،دشابعیطم
:دیوگیمارشلایعتایصوصخمملاسلا هیلع امامات .تسا یّلکبلطمکیننیا .کلذلاثما و دشابوت
یطبرهچهدنبهبنیا لاحا .تسا تادابعنیا یارادو ،تسا هارمهنمهاب ،درادنید ،دراد نیا روطنیا نمیعلایل
!تسینهکهدنبلایعوا !؟دراد

.مدرکقافنا زامملاسلا هیلع امامعقافنا زا مدرکدقنلافنمنیدوخشدوخیصخشلاوما رد رد و امجنآ رد ردنیا
نیا رد ،دینکفرصارلاوما نیا ،دینکقافنا روطنیا :دیوگیمات یک وتقو !؟دراد یطبرهچهدنبهبنیا لاحا
.تلاد و تیادهدوشیمنیا ؛دیهدبمجانارا راکنیا دراوم

زا جراخ ایدشابهنیدم رد رضاحهچ ،ارگیدصخشره و مامشهملاسلا هیلع امامهکیلقعنیا
نیمهرد هکتسا دنوادخیظابتّجمان ،دنکیمتوعدنآهب ،نامسلمانادشاریغمسلمانا ،دنیدمهچ ،دنیمهرد هکتسا دنوادخیظابتّجمان ،همان
:تسا هدشهدروآریبعتنآهبمهتایاور

«هکرهاظتّجمدراد :یکیتّجمدنوادخ و ؛لقعزا تسا ترابع هکنطابتّجم و گیرگیدص خشره و مامشهملاسلا هیلع امامهکیلقعنیا
[1]«.مملاسلا مهیلعهمئا و ءایبنا زا تسا ترابع

هب ،دسریمذاخهب ،لقعنیا نودبنانسا یتسا ؛دناسریمرهاظتّجهبار ،نانسا ،نطابتّجمنیا
.دسریمذرمغیپ هبو دسریمذاماما

---

[1]. همان، ص 16.

رگید میدیسر ماما هبا همه کی تقو اتروطچ تقونآ
لقع هکنیاهز !ی نکت یعبتم ازا ارچونوچ نودبدیاب :دیوگی منا نسا هبل قعن امه !؟میرادنگبرانکارا لقعدیاب
و تالاد و دوخ تیّجح هاگچیه ا لاوحا عیمج رد لقع ؛دینکن ا بتشا !دهدی مت سد زا ار شتیّجح اجنیا رد
نوچ نودبدیاب ی تفر ماما شیپ هکی تقو :دیوگی مه کت سا لقع نیا ی ّتح !دهدی منت سد زا ار دوخ ی امنهار
.ت سا تّجح زابس پ ،دیوگی مع قل دوخ مهار نیا !ی نکت یعبتم ازا ارچو
:دهدی م رارقل قع رادم ربار ب اقع و ب اوث هکی تیاور نیا
«بکبو بیثُا کبب» ؛[1] .منکی م ب اقع وت ۀطساوه ب و مهدی م ب اوث وت ۀطساوه ب نم

اهنآ ربب اقع و ب اوث دنراد هکی لقع رادقم هب دارفا ۀمه ؟ت سا دارفا ۀمه ی ارب ایت سا لیلو ی ارب طقف ایآ
.ت سا دارفا ۀمه ی ارب و درادن لیلو هب ی طبر نیا .دوشی م رابرد

ی ّتح ؟دهدی مت سد زا ار دوخ تیّجح روطچ دنکی م ی ربهر ماما و تالاسر و دیحوت هبار امه کی لقع
لطابم هّیضق نیا دشابن تّجح لقع رگا و ت سا لقع مکح زابت شاذگ رانکارا لقعدیاب هکّیضق نیا س فن
اهش یورد نیا رگم .دوب دهاوخ

ابرگم ؟میرادنگبرانکارا لقعدیاب هکدنیوگی م ی ّتجح هچ هب !؟میرادنگبرانکارا لقعدیاب هکدنیوگی منز
.ت سا لاکشا درومو لطابم هن امشفرح نیمه دشابن تّجح لقع رگا !؟دننزی منار فرح نیا نامشلقع

کولسوریسرد لقعت روضر

ش شو ت سیی ارباًبیرقت هّیضق نیا .منکل قنـ هیلع الله نا وضرـ نامرد پم وحرم زا ی بیجع هّیضق کی
روضح مهاما ۀمدلاو ،مدوبمهن م ،دندوبق اطارد نامرد پم وحرم .مدوبه لاسه دراهچ دودحن م و ت سا ش پیل اس
ت سا نیا دندروآ دادحی اقآ موحرم زا فیرعت رد امرد پ هکی ترابع .دش دادحی اقآ موحرم زا ت سبحص .ت شاد
:دندومرف و دندرکن امۀمدلاو هبور هک

!امدیدنز مرمع هب درم نیا زا رتلقاع نم ،ی نلاف

دنداد رارقل قعار درم نیا ۀصخاشه کلب ؛امدیدنرتافص اب ایرتدّجهتم ایرتدهاز ایرتف راع هکدندومرف
؟دیدومرفت افتلا !امدیدنوا زا رتلقاع هکدندومرف و

همه رد لقع هکمیسری مه تکن نیا هبام « .نمؤملا لیلد لقعلا » :دیامرف ی م ملاسلا هیلع قداص ماما ی تقو
،نانسا ی تایح لئاسم و اهس وقوش ک ،اهت رشاعم ،ت اطابترا ،ی گدنز ت لاکشم رد ؛ت سا رگ ی ادهو امنهار اج
ی رتمزیتس و ش نت نودب و رتمارآ و رتلدتعم و رتهدار دشاب ی رتهب لقع ی ارادهکی سکره و ت سا لیلد لقع
.دراد

---

[1]. 369 ص ،4 ج ،هیقفلا مرضحی لا نم .

:دومرفی مه کم دنشن امردپ موحرم زا اهراب

«!دبلطی مل عق اخد ار و کولس !نیسح دّمحم دّیس» :دومرفی من مه داد موحرم آقای

هداد لیکشت کولس ار اهآ ی گدنز ریسم امتم ه کت سای دافرا فرح ه کلب ،تسین نآ فرح ن یا ،دینیب قیرط و هار زا ی یوب ه کت سای داعص خشک یفرح ه کنیا ز ،دندوب ه دیسر دیحوت تّیعقاو و ت قیقح ه ب و دوب :دندومرفی مریقح ه ب نانشا یشیا دوخ اهراب و .ت سا ه دربنز افر ن ا ی یوب و

چه وا همف و لقع نیب ،دشاب هتشادن وا لاح ه ب هک ی ار ،تسا روطچ وا همف ؟تسا روطچ فلاتی !متسا رادقم

.دندومرفی من مه ب نانشا یشیا ه کدوب ی ملاک ن یا

قشع و لقع هئطبار

:درک ضرع آقا موحرم ه ب ی صخش ی زور

!دنک ی م ه دیاو ار ن ا سنا ملاسلا هیلع اضر ام ه ب قشع !آقا

:دندومرف نانشا یشیا

.دنک ی م ه دیشت ر ار ن ا سنا لقع ،قشع ه ب ام اضر ام ه ب ملاسلا هیلع اخ ری

م ه دیاو خی م ام !م ه دیاو خی م ن ز ار ت ار ی ز آ ن ،م ه دیاو ب ه ش ب ف ش ک ن ام ی ار ب م ملاسلا هیلع اضر ام ت یلاو ت ا ت قیقح و م ه ن ک ال د ی پ ت ف ر ع اضر ام ه ب ی نعی ن د ش ه دیاو ب ه ش ب ف ش ک ن ام ی ار ب م ملاسلا هیلع اضر ام ت یلاو ت ا ت قیقح و م ه ن ک ال د ی پ ت ف ر ع اضر ام ه ب ه ناشیورد ی اهدنرپ و دنرچ ن یا ه ب .ت سا تّی ناویح و ی رگی لابالا و ش ّحوت و مّهوت ،ل قع ن ود ب قشع !؟ه چ :دنی وگ ی م ه ک دیهد ن ش وگ

!ت سا ی پ ای و ت سد ر ب ریجنز و ت سا ه ار ع نام ل قع !ریگ ار ب قشع و ر اذگ ب ر ان ک ار ل قع

﴿ ُدشَأ ْ آ ُونُمَاء نَیذِلَّاوَ﴾ ه ئفیرش ئیآ ق ادصم ه ب ،ق ح ه ب ّب ح و ق شع ز ا ح دم م اقم ر د ن اگرزب ز ا ی ضعب ه چنآ ک ار دا ر د ن ار اذگ ر ان ک ه ذ ،ت سا ک ار دا و م همف و ل قع دای ز ا ب جوم ه ک ت سا ی قشع ن آ ه دناه دومرف [1] ﴿ ِهَّلَّلا ُبُح ن .دش ن ب ک ت رم ق شع ی اضتقم ه ب ار ی فار حنا و ط لغ ر ه و ن دز ی ر ار ب و دنبی ب و ن ونج ه ب ار دوخ و ،همف و

ه ابتشا ل قع ا ب ه ک ت سا ل ای خ و م همف و ر وظنم ت سا ه دم آ ل قع ّت مذم ر د ن اگرزب ر ات ار ابع ز ا ی ضعب ر د رگا ت لاد و ت یاد ه ه ک ی ناسک .دوب دهاوخن ی لقاع چ یه ض ّرعت و ه شدخ ر وم ه جوچ یه ب ،ل قع س نفلاإ و ،دوشی م ر ب ار ی نخس ن ی نچلاإ و ،دناه ر ک ذس م ار آ ن ه ب ءادتها ت ولاح و ت ذل ای وگ دنهدی م ر ار ق ه شدخ ر وم ار ل قع .دنروآی م ن ابز

و دنادی م ق ح ه ب قشع ار دوبعم و دبع ن یب ئطساو ن وچ ،دنک ی م ت ّبحم دای ز ا ه ب م ک ح ه ک ت سا ل قع ز ا ل قع اجک .دنک ی م ت لاد وا ه ار و ادخ ه ب ت ّبحم ه ب ار ن اسنا

---

[1]: 3 ه قیلعت ،190 ص ،ی نیع و ی م لع دیحوت .165 ه یآ (2) م رقب ه روس .

«.دنرادن ت سود ر تشیز یچ ه مه ز ار دنوادخ ؛دناه دروآ ن امیا ه ک ی ناسکو»

عشق جلوگیری می کند؟! عقل به چه برهان و قیاسی محبت شدید و عشق به الله و سیر و سلوک إلی الله را محکوم می نماید؟!

بعضی از اهل منبر و خطابه، فعل حضرت ابو الفضل العبّاس سلام الله علیه را که آب از شریعه نخورد، حمل بر عشق می نمایند و می گویند:

> حضرت ابو الفضل العبّاس با وجود عطش سیّدالشّهدا علیه السّلام حاضر نشد آب بنوشد، ولی عقل او حکم به خوردن آب می کرد؛ و در واقع، تعارض بین عقل و عشق روی داد و بالأخره عشق غالب آمد و آب ننوشید!

تمام اینها باطل محض است. خود عقل حضرت ابو الفضل العبّاس سلام الله علیه حکم به تقرّب او با مولایش می کند و تقرّب در آب نخوردن است. عقل می گوید آب نخور، نه عشق! عقل می گوید: مگر تو نمی خواهی به مولایت وصل بشوی؟ مگر نمی خواهی تقرّب به امام علیه السّلام پیدا کنی؟ مگر نمی خواهی فانی در او بشوی؟ مگر نمی خواهی وحدت با او پیدا بکنی؟ عقل می گوید نزدیک ترین راه این است که خود را در حال او مقدّم قرار بدهی، پس وقتی که او الآن تشنه است تو هم تشنه باش! تو که می دانی دو ساعت دیگر شهید می شوی، در این دم آخر با مولای خود وحدت داشته باش! این را عقل می گوید. البتّه در این عقل، عشق هم هست، و منافاتی با هم ندارند.

روزی یکی از اهل منبر، همین مطلب را در حضور مرحوم آقا ـ رضوان الله علیه ـ زد. پس از سخنان او ایشان رو به من کردند و فرمودند:

> این حرفها یعنی چه؟! تعارض عقل و عشق یعنی چه؟! کار حضرت، کار عقلایی بود و غیر از این چیزی نبود.

خود مرحوم آقا به من این مطلب را می فرمودند. اشاعهٔ این مطلب، انحراف در دین است، خروج از طریق حق و ما جاء به النّبیُّ و الأئمّةُ علیهم السّلام و خروج از طریق اولیاء الله است، بدعت در راه خدا و سیر و سلوک إلی الله است، و در پیش گرفتن مرام درویشی به معنای باطلش است.

لذا مسئولیّت یک عالم بسیار سنگین است. باید در حرفها تأمّل کند تا باعث انحراف مردم نشود، دین خدا را تغییر ندهند، سر مردم را با این چرند و پرندهای باطلانه گرم نکنند، و در مکتب اولیای حق، بدعت نیافرینند. بازی کردن با دین مردم شوخی نیست! چه کسی از مرحوم پدرمان شنیده است که عقل را کنار بگذارید و عشق را متمسّک شوید؟!

مطلبی که باید مورد دقّت قرار بگیرد این است که عشق واقعی و حقیقی موجب ازدیاد عقل و فهم می شود، تأمّل و تدبّر را بیشتر می کند، و حزم و احتیاط را بیشتر می کند. کسی که عاشق واقعی معشوقی است کاری می کند که راه او و بار او سبکتر شود و عیب و نقصان معشوق را برطرف کند، نه اینکه عیب او را مخفی ببیند.

؛دیرالدنوا راکەبیراکًلاصا و دیریگیمەدیدازار وا بویعمامتدیشابەتشادنتّبحمیسکەبامشرگا
ەکروطنامهو دروآیمیگناگیز،تبحمیلو !؟تسا طوبرمەچامشەب،دشابەتشادنبیعایدشابەتشادبیع
ەدرخوا ربو دننییبیعمهوا بوبحمردنارگیدلهاوخیمن،دنریگبەدرخوا ربنارگیدلهاوخیمنبحُم
ربقامچو دناشوپیار وا بیع،ضرارعتمامقمردەکنیاەن،دیآیمربوا صقنو بیععفردصدرد الذل؛دنریگب
یمارچ !نکفرطربار بیعسپ؛رگیدتسهتسهبیعەکیتقو .دنکیفخمار بیعو دبوکبنارگیدرس
.تسایتّیمهالباقو همهرایسبۀلئسم،ەلئسمنیا !؟ینکیفخمار بیعیهاوخ

یهلالماکیایلوا و یدهۀمئا و مرکاربمایپزاتّیعبتموزلەبلقعمکح

لماکداتسالقعەک ـ لماکلقعۀطساوەبەکەّیلکلئاسمزایرایسبردنینچمهو هّیئزجلئاسمردلقع
نیاەکلب،دوشطقاستّیجحزالقعەکنیاەن،دراپسیملماکداتساتسدەبارمامز،دوشیملح ـ تسا
لصاحیبلطمەبنیقییصخشیاربرگاەکروطنامهو؛دنکیمیامنهاریدرفنینچمهەبەکتسالقعدوخ
.دیامنلمعدوخنیقیوملعنآەبتسافّلکم،نیقیۀیتاذتّیجحیاضتقمەب،دوش

،تسامدشنتباثو مدشننشورامشیاربشفلاخەکیتقواتدیدرکادیپبلطمکیەبنیقیامشرگا
تسانکمماسبەچ !دیهدبسپباسحتمایقزوردیابدینکلمعرگا .دینکلمعناتنیقیەبەکتسابجاو
دیابزاب،ددرگفلاخفشکاًدعب

ناسنارهیعرشفیلکت،نیقیوملعزاتعباتم،لاحرهرد .دینکلمع،فلاخفشکیاضتقمەب
.تسا

فراعولماکناسنا هکدنکیمیامنهاریدرفنینچمهەبیتروصردطقفلقع،دییامرفبتافتلاەتبلا
ابەنارناسنادسافمولحلاصمعیمجودشابەتشادفارشإتوکلمو کلُمربیعید،دشابلماکّیلو ولصاو
مرکاربمایپ،رگیدترابعەبو ؛دهدبصیخشتیظابفشکویروضحملعابەکلب،یباستکا و یلوصحملع
ماماولتیلاتەکدشابیّیلونآایو ملاّسلا و ةلاّصلا مهیلعیدهۀمئأایو مّلس و هّلآ و هیلع للها یّلص
،دنکیمتکرحماماابمامگمه،تسا ولتیلاتو دراد هلصافماماابمدقکیطقفەکیّیلونآیعن،تسا موصعم
و تسانوصمهابتشا و اطخزا مهوا و مدیدرگدحتمفیرّشلاهجرفیلاعتللها لّجعنامزماماسسفنابوا
و کانهبشیاهلوقلقنابەن؛دهدیمرارقلمعو صیخشتدرومنطابربفارشإابارلئاسمو قیاقحمامت
و دیآیموا شیپدیزًلاثم،دنکیملقنروطکیدیآیموا شیپەکیصخشرهەکیاهلوقلقنابەنوەناضرغم
شرکفەرابود و دننزیمیرگیدفرحو دیآیموا شیپورمعدعب،دوشیمضوعشرکفو دننزیمفرحکیب
رارقلمعردۀوسا و ناسنالصفنملقعەکتسالماکّیلونآەکلب !تسینّیلوەکصخشنیا ؛دوشیمضوع
تّیجحوا لوقو دشابعاطّمیصخشنینچملاکەکتسابجاوتاهجلاعیمجنمًلاقعو اًعرشو دریگیم

.دشاب هتشاد هّیتاذ

دیوگیم ناسنا هبلقع زابیعن؛دنکیم عوجر ملاسلا هیلع ماما هبلقع مکحهبزینهلحرمنیا رد ناسنا یاقرأ و عفرأ و فرشأ و٬یلعأ ملاسلا هیلع ماما صیخشتهکدنکیم مکحلقعنوچ ،یوربماما شیپدیابهک ،ملاسلا هیلع موصعم ملاکحیرصابیمدآلقعمکحنییضرااعتتروصردیابوتسایمدآلقعصیخشتزا .تسجکّسمتموصعم ملاکهب

ناگرزبریاسزا و یهلا یایلوا زا تیعبتۀوحن و نازیمتوافت

!؟دراد یطبر هچ موصعم ابم موصعم ریغ .درادنم موصعم ریغ تاملکهبکّسمتهبیطبر بلطمنیا هتبلا و للهابیقاب ،هدومنیطار هعبرا رانفسا عیمجهکتسایّلو یارب طقفهکلب !؟دراد یطبر هچّیلو ابّیلو ریغ ماما تیلاو ماقمرد ،هدشللهارمأب

،تروصنیا ریغرد اما .تسا هدش ملاسلا هیلع ماما ملاکوا ملاکو هتفرگرارق ملاسلا هیلع موصعم هبلوصویارب لامکهار رد و تسا هدیسرنتیلاو ماقمهبو یتاذ ءانثۀبترمهبو تسا هار رد زونهکیصخش ماقمتیانعو یریگتسدهبزایند و تسا راتفرگسفنمالعرد زونهش دوخ ،تسا هدهاجمو شلاترد هبترمنآ ،دیوگیمهکیملاکرههب ،لّمأتهنوگچیهنودبو ارچونوچنودبدناوتیماجکناسنا تقونآ ،دراد تیلاو زا تعباتمهذ ،تسا هاچرد طوقسنیعنیا !؟دریگبهدیدازار دوختیارد و ملعو لقعو دناشوپلمعۀماج .تسا هدوبنیا زا ریغاهنآ جهنم .قحیایلوا جهنمو کاردا و لقعو ملع

خیشللهاۀیآ موحرمابیقلاخا لئاسمردهکمدینش ـ هیلع للها ناوضر ـ اقآ موحرمزا اًصخشدوخنم یمنشوگتسبرد و دندومنیمتیاعرار طایتحاب ناج ـ بتارمنآ ابو ءاضییدینآ اب ـ یراصنا داوجدمحم هکیلئاسمردیعن ،دوبطایتحاابدندرکیمهعجارمناشیا هبهکیتقو !تسا مهمردقچبلطمدینیبب .دنداد اقآ موحرم !دندومرفنمهباهرابناشیا ار بلطمنیا .دندرکیملمعار طایتحاب ناج دنتشاد فلاخهبملع یمنلمعارچونوچنودبمه ـ هیلع للها ناوضر ـ یناچوقسابخیشجاحللهاۀیآ موحرم ابروطنیمه .دندوبناشیاییکولسدیتاسانارواوگرزبنیایود رههکیلاحرد ؛دندرک

یمناشیاهچرگ .دوخیاجهبناشیا ،دوخیاجهباهنآ .درکقرفبلطمدالدحموحرمابطابترارد یلو [1]؛دندناهتشوزار بلطمنیا مهدّرجمحور باتکرد و «!دراد ار ربمایپمکحیراصنا موحرمنمیارب» :دندومرف و ،تشاد توافتدندروآیمیراصنا موحرمزا هکیریباعتابًلاماکدندروآیمدالدحموحرمزا هکیریباعتیلو یمفیلکت ،تّیعقاو زا ناسنا کاردا سااسارب مه دنوادخ .دندومنیمراتفرهاهنآ ابمه کاردا نیمه سااسارب

[1] .683 ص ،هدّرجمحور .

.بلط

تسا لکشم بتکم نیا تسارح و ظفح ردقچ هکم یسر یم هتکن نیا هب اجنیا

اب !تشادگ اجرپاپو هتشاد یتعفر ابو تّزع ابو تعانم ابب تکم نیچک یدوشیمن رعشابو مزلا س وه و ' ی وه زا رود ی تسا مزلا ص ّصخت ،تسا مزلا علم مزلا تسا ،عقل مزلا تسا .دوشیمن رعش اجنیا رد !دوشیمن رعش هب اجره آقا موحرم لحارت زا س پ ناورد مامت رد دوخ ریقح .تسا مزلا هنادرم و هناردپ زوسلد و تسا هب اجره آقا موحرم لحارت زا س پ ناورد مامت رد دوخ ریقح .تسا مزلا هنادرم و هناردپ زوسلد و تسا

دوخ ی لمع ئبرجت نیا م ناوتی م روطچ س پ .م دش راگنسر و ب ایماک م درک م لع ل عقل ی یامنهار و ل عقل ی اضتقم !؟م راپسب ی شومارف تسد هب ار

م لاسلا هیلع نامز ماما ی لاو تسد اب روهظ نامز رد م درم ل وقع ل ماکت

:دنیامرف ی م م لاسلا هیلع ق داص ماما تایاور ک ی ر د

[1] «مُهَلاحأ ِهِب تَلَمَک و مُهَلوقُع اهِب َعَمَجَف ِدابِعلا سِوئُر یلَع ُهَدَی ُالله َعَضَو ائمِئاق َماق اذإ»

ی ور ار ت رتضح تسد دنوادخ دننک روهظ فی رّشلا هجرف یلاتعلا لّجع الله هّیقبت هک ی تقو تسا ن یا هجیتن و ،در یگی م رارق م درم رس م درم ی ور ی رتضح ت لاو تسد و دراذگ ی م م درم رس .دوش ی م ل ماک م درم ل وقع هک

ل عقل هک ی تقو .دوش ی م رتل ماک اهنآ ،دوش ی م رتشیپ اهنآ دهز و دوش ی م رتهب م درم ل احم هکنیا هز و ی نادرگ ی ور ن آ زا ،دیراد ن یقی ب لطم ک ی ه ب ت بسن ا مشه ک ی تقو .تسه ش هار مه زیچ مه رگید دش ل ماک ب لطم ه ب دیاش و دیاب ه کروطن آ و م یارذگ ن یقی ه کت سا ن یا رطاخ ه ب ا م ت افارحنا ن یا م امت .دینک ی منز چیپرس .تسا ن یا ت رضح راک س پ !؟دنک ی نادرگ ی ور ارچ رگید ع قوم نآ دوش ب ل ماک ،نانسا ل عقل و .م یاهدیسر

ق طنم و ل عقل و م علم و ه شیدنا ح طس ن در ب لاب ار ه ار ،ک ولس ار ه ک دمآ تسد ه ب ه لئسم ه ب ا م ن یا ب لطم ن یا زا .تسا ت ا ج ت ا ع ا م ی ح ک م م ک ح ت دابع ه ب دنک ی م م ک ح ت دابع ه ب دشاب ه تشاد دوجو ل عقل ه ک ی تقو ّهتبلا .دنک ی م م ک ح ن انسا ی صخش ی گدنز و دارفا ب ا ت اطارتا ر د ی قطنم ه ار ه ب ،دنک ی م م ک ح ن انسا ی صخش ی گدنز و دارفا ب ا ت اطارتا ر د ی قطنم ه ار ه ب ،دنک .تسا ن انسا ک ادرا و ل عقل ن تفر لاب ر ابرطاخ ه ب همه

ف لؤم ه ب ب ستنم ل وقنم ب لطم ه ب ع جار ب لطم ود ر کذ

ض رع ّهزع و ّهبحا و ل قفر و ن اردارب و ن اتسود ت مدخ ریقح ِدوخ ه ّیضق ه ب ع جار ب لطم ود م تسا وخ ی م کنم:

ن ای ز ا ه ک دشاب ح یحص ب لطم ن یا دیاش ـ ه یلع الله ـ ن اوضر ـ آقا موحرم ا ب ط ارتا ر د :ل وا ب لطم ی ب لاط طقف و م شاب ن م ت سا ه در ب ه رهب و ب یصن ا نانسا ن یا ز ا ه مه ز ا ر تمک ه ک ی سک ن آ ،نانسا ن یا ش اگتسب و نادرگاش

---

[1]. 25 ص ،1 ج ،ی فاکلا .

بَرَضَ نیمه زا ریغ ،دوخ رد هدنب اما .مهینکی م لقنا قفر و نانسود ی ارب ار بلاطم نآ و مهاه دینش نانشیا زا و نانامرادرب .مهنیبی منذ نکبت بحصد نکنت بحصد نوتی م مهم ی اه بلاطم ره هکی اه ملک ود نیا و ی یادتبا و ی لومعم ِیابرَضد ار تقیقحو دنکنی م غلابا ار نید و دنکنی م تبحصن م زا رتهب دنوری م غیلبت فرطن آ و فرطن یا هکی اهّزعا هکم وشی م ی بلاطم ی هاگاگ .مهشابنم اهنیا ح طسرد هدنب دیاش و ،دنکنی م نایب الدخ نابحم و نانسود ی ارب زا و نانسود زا و مهنیبی منذ ی بلاطم نیچکی م دوخ رد اًعقاو نم «.تسا م اقم نیا ی اراد ی نلاف» :دوشی م حرطم هطیح نیا زا ج راخ هکد نکنن کد نکنت بحصی روط هشیمه هکم تسه ی عدتسم مهّزعا و هّبحا م ناوتی منذ و تسا ی گدنمرش ب جوم نم ی ارب اًفرصا قآ م وحرم هب باستنا هّتبلا !مهتسه هبلاط ک ی طقفن م .دشابنم .مهیایبر ی باستنا نیچمهؤدهع زا

مدقرد ار م دوخ و مهنیبی منذ دوخ رد ،دوشی م لقنف رط نیا ی هاگاگ هکار ب لاطم نیا الذل زا اعد ج ایتحا و اعدتسا و ،تیلاو م اقم هبغّرضت و زاین تسد و مهنکی م هدهاشم لوا ؤلحرم و لوا ؤبترم و لوا ت یاعر ار هتکن نیا نانشملاکو اهتار ابعرد نانسود و اقفر م لیام هکتسا ی لوا ب لاطم نیا .م راد هّزعا و هّبحا ؤمهچیه نیا زا ش یپ و مهتسه هبلاط ک ی طقفن م هکدنکنب!

طابترا رد ی صاخ ه ار و ،تسا ی صاخ ج هنم و ص اخ ش نم و ص اخ رکف ی اراد ی صخش رهم :مود ب لاطم هکی روطن آ نانسا ب لاطم هکتسا نکمم اسبه چ .درادب لاطم نایب و ش دوخ ی اقفر و نانسود و مدرم ا ب ولو هکدشاب لاطم زا ی تشادرب ای ،دسرن ارگید هبتسا نانسا رظن درومه کی تیفیک نآ هب و دیاش و دیاب نانسا ص خش هبتبسن هکتسا ی علاطا ؤعسو درف رهت اینهذ هب هجوتابی لو ،تسینه ناضرغم هدرکانی الدخ

زا اهنیا م امتهکنیان یع رد ،دنکنن کد نایب ی رگید وحن هبار نانسا ب لاطم تسا نکمم الذل ؛درادن آ ب ناوجو ب لاطم نانسا هکی تروصرد اًعبط اما .تسینی ّکشچیه ب لاطم نیا رد و تسا داشرا و تیادهو افصو قدص رس هکتسا ی بلاطم ی وگخساپ وا دوخ و دوبدهاوخ م ّلکتم دوخ ؤدهعرب م لاکت ّیلوئسم دونشب م ّلکتم دوخ زا ار .دنکنی م نایب

ص خش زا نانسود هکم شابی بلاطم نآ ی وگخساپ م ناوتی م طقفن م هکتسا نیا نایاجنیا رد ریقحض رعالذل دنیوگی م اهاجز ا ی ضعبرد هکنیا اما .دشابهدش هتشون نم تراب عن یعاًبتکهکنیا یادنادینش نم نادهز ا و نم نیچمه ی وگخساپ م ناوتی منذ هدنب ،دنیوگبدنهاوخی م روطن یا نانشیا هکنیا یا تسا روطن یا ی نلاف رظن هک .دونشب نم نادهز ا ی صخش هکم ریگبدهدهعرب ار ی ملاکت ّیلوئسم م ناوتی م طقفن م .مهشاب ی اهلئسم

نانسا ی ّقرتو ءاقر زور و س وه و ' ی وه و ت ّیمیهب زا ت ّیناسنا تاجنز زور ،هدنخرفو کرابم زور نیا ،نانکما م لاوع یمجه بل امتعّق حز ا ض یف ؤطساوه بتسا ت ّیناسنا ل امکم اقم هب .فیرّشلا هجرف ' ی للاعتد للها ل ّجعو هادف انحاورا للهاةّیقبت رضح

مقام به ما درک نمودن و واصل شدن و سرانجام به زیارت حضرت عیسی علیه السلام در آسمان چهارم که خود آن حضرت می‌فرماید: «من در مقام فعل و مقام عفو و اغماض از امت خود هستم، در مقام عدل و مقام مجازات از امت خود بیزارم!» یعنی به ما اجازه می‌دهند که از مقام عفو و اغماض ایشان استفاده کنیم و از مقام عدل و مجازات ایشان دوری نماییم! ما مسلمین عزّت و سربلندی خود را در گرو عمل به قرآن و سنّت و سیره آن حضرت می‌دانیم! ما مسلمین وظیفه خود را در تأسّی به مقام معظّم ربوبی و اقتدا به آن حضرت می‌دانیم! ما مسلمین شفاعت آن حضرت و رحمت و غفران الهی را می‌خواهیم! ما مسلمین از آن حضرت می‌خواهیم که ما را از آن دو جهنّم و عذاب الیم نجات دهد و ما را به آن دو بهشت برین وارد نماید! ما مسلمین از آن حضرت می‌خواهیم که ما را از آن دو خواب غفلت بیدار نماید و ما را از آن دو خواب گران نجات دهد! ما مسلمین از آن حضرت می‌خواهیم که ما را از آن دو خواب سنگین بیدار نماید و ما را از آن دو خواب عمیق نجات دهد!

اللّهمّ صلّ علی محمّد و آل محمّد